

Voor dit examen zijn maximaal 71 punten te behalen; het examen bestaat uit 32 vragen.
Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.
Bij dit examen hoort een boekje met informatie inclusief een formuleblad.
Voor de uitwerking van de vragen 6 en 10 is een bijlage toegevoegd.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Opgave 1

De onderneming 'Rolvank' is een klein uitzendbureau. De werknemers van Rolvank vallen onder de CAO-Uitzendbureaus. Reeds vele jaren is er een hevige discussie bij Rolvank over het beleid ten aanzien van het privé-gebruik van het internet op kantoor tijdens de lunchpauzes. Deze discussie vindt ook plaats tussen directie en ondernemingsraad. De ondernemingsraad wil ten aanzien van het privé-gebruik van internet op kantoor een voorstel bij de directie indienen.

- 1p 1 Op basis van welke bevoegdheid kan de ondernemingsraad zo'n voorstel doen?

De ondernemingsraad overweegt om dit voorstel op te laten nemen in de CAO-Uitzendbureaus. Personeelslid Lodewijks stelt dat dit onmogelijk is.

- 1p 2 Heeft Lodewijks gelijk? Motiveer het antwoord.

Opgave 2

Bij deze opgave horen drie informatiebronnen. Informatiebron 1 geeft een inzicht in de cursussen die de particuliere onderwijsinstelling Oput B.V. in Utrecht verzorgd heeft in het boekjaar 2000/2001. In informatiebron 2 en 3 zijn gegevens opgenomen die nodig zijn voor het opstellen van de resultatenrekening van de vestiging Utrecht van Carrière B.V. voor het boekjaar 2001/2002.

De particuliere onderwijsinstelling Carrière B.V. is een landelijke organisatie die cursisten de mogelijkheid biedt om in de avonden verschillende financieel-administratieve opleidingen te volgen.

Carrière B.V. beheert een aantal financieel zelfstandige vestigingen in Nederland.

De vestigingsdirecteuren worden aangestuurd door de directie van Carrière B.V.

De vestigingen worden individueel beoordeeld op hun bijdrage aan het totale bedrijfsresultaat van Carrière B.V. Daartoe moeten de vestigingsdirecteuren elk jaar hun begroting en de nacalculatie bij de directie van Carrière B.V. indienen. Het boekjaar van Carrière B.V. en dat van de vestigingen loopt van 1 september tot en met 31 augustus.

Per 1 september 2001 wordt het opleidingsinstituut Oput B.V. (zie informatiebron 1) uit Utrecht overgenomen door Carrière B.V. Vanaf die datum gaat Oput B.V. als vestiging Utrecht van Carrière B.V. verder. De directie van Carrière B.V. heeft de vestigingsdirecteur van Utrecht meegedeeld dat hij bij de opstelling van de begroting rekening dient te houden met het feit dat Carrière B.V. op de gebouwen afschrijft op basis van de vervangingswaarde (zie informatiebron 2).

- 1p 3 Bereken het bedrag dat in het boekjaar 2001/2002 (dat loopt van 1 september 2001 tot en met 31 augustus 2002) op het gebouw van de vestiging Utrecht moet worden afgeschreven.
- 2p 4 Bereken de boekwaarde van het gebouw van de vestiging Utrecht op 1 september 2002.
- 3p 5 Bereken voor de vestiging Utrecht de interestkosten van het vreemd vermogen voor het boekjaar 2001/2002.
- 4p 6 Stel de resultatenbegroting over het boekjaar 2001/2002 op. Vul hiertoe de al gedeeltelijk ingevulde kolom op de bijlage, die bij deze vraag hoort, verder in.

De directie van Carrière B.V. heeft na ontvangst en bestudering van de ingediende resultatenbegrotingen van de vestigingen, de vestigingsdirecteur van Utrecht meegedeeld dat:

- Het aantal ingeschreven cursisten, vergeleken met de overige vestigingen, tegenvalt;
- Het begrote bedrijfsresultaat van de vestiging Utrecht negatief afsteekt ten opzichte van de overige vestigingen;
- De vestigingsdirecteur van Utrecht met voorstellen dient te komen om het door de directie van Carrière B.V. beoogde bedrijfsresultaat voor de vestiging Utrecht van € 25.000,- in het boekjaar 2001/2002, te halen.

De vestigingsdirecteur van Utrecht is van mening dat in het algemeen het aantal cursisten mede afhangt van omgevingsfactoren die niet of nauwelijks te beheersen zijn door de vestiging zelf.

- 1p **7** Noem een omgevingsfactor die het aantal cursisten beïnvloedt en die niet of nauwelijks beheersbaar is door de vestiging van de particuliere onderwijsinstelling.

Om het beoogde resultaat te bereiken overweegt de vestigingsdirecteur van Utrecht de volgende maatregelen te nemen:

- a* Verhoging van het lesgeld met 15% voor alle opleidingen. Tegelijkertijd zal een promotiecampagne gestart worden die bestaat uit het plaatsen van een aantal advertenties in de regionale bladen en het organiseren van voorlichtingsavonden. De advertenties zijn gericht op het vergroten van de naamsbekendheid van Carrière B.V. in Utrecht. De kosten van deze promotiecampagne zijn € 2.000,-. De vestigingsdirecteur van Utrecht gaat ervan uit dat door de prijsverhoging het aantal cursisten bij elke opleiding van zijn instituut met 10% zal dalen, waarbij het aantal cursisten per opleiding naar beneden dient te worden afgerond.
- b* Indien de bijdrage die een opleiding levert aan de dekking van de totale constante kosten van de vestiging negatief is, zal deze opleiding niet meer aangeboden worden.
- c* De vestigingsdirecteur van Utrecht zal met ingang van het boekjaar 2001/2002 beloofd worden met een vast bruto jaarloon van € 17.000,- en een omzetprovisie van 2% van de cursusgelden.

- 1p **8** Van welk marketinginstrument is sprake bij het organiseren van voorlichtingsavonden?

Volgens de administratieve gegevens levert na invoering van uitsluitend maatregel *a*, de opleiding Basiskennis Calculatie (BKC) voor de vestiging Utrecht een negatieve bijdrage aan de dekking van de constante kosten.

- 3p **9** Toon door middel van een berekening aan dat na invoering van uitsluitend maatregel *a* de bijdrage die de opleiding BKC levert aan de dekking van de totale constante kosten van de vestiging Utrecht, inderdaad negatief is.

De vestigingsdirecteur van Utrecht wil de gevolgen van maatregel *a*, *b* en *c* doorrekenen op het verwachte bedrijfsresultaat van de vestiging voor het boekjaar 2001/2002.

- 4p **10** Stel de resultatenbegroting op voor het boekjaar 2001/2002, indien de vestiging Utrecht de maatregelen *a*, *b* en *c* zou uitvoeren. Vul hiertoe de kolom van de bijlage die bij deze vraag hoort, verder in.

De vestigingsdirecteur van Utrecht dient ook vast te stellen of elke maatregel (*a*, *b* en *c*) een voldoende bijdrage levert aan het bedrijfsresultaat van de vestiging voor de komende jaren.

- 6p **11** Geef van elk van de drie maatregelen *a*, *b* en *c* aan dat de invoering van de maatregel zowel een positieve als een negatieve invloed kan hebben op het bedrijfsresultaat van de vestiging Utrecht en/of op het totale resultaat van Carrière B.V. in de komende jaren. Licht het antwoord kort toe.

Opgave 3

De heer en mevrouw Hendriekxes willen een spaarrekening openen. Daartoe bestuderen ze de aanbiedingen van diverse financiële instellingen. Uiteindelijk blijven er twee spaarvormen over die hun wel aantrekkelijk lijken en waarvan ze onderstaande advertenties gaan vergelijken.

Boram InternetSparen

Boram Internetsparen is een moderne en makkelijke manier van sparen met een extra hoge rentevergoeding. U kunt uw saldo onbeperkt opnemen, zonder kosten of vooraf opzeggen. Met Boram Internetsparen bepaalt u zelf wanneer u spaart.

Voor wie?

Boram Internetsparen is een spaarrekening voor particulieren. Met Boram Internetsparen heeft u uw geld altijd binnen handbereik. U kunt uw spaarzaken regelen, waar en wanneer het u uitkomt. Overal waar u toegang heeft tot Internet kunt u 24 uur per dag over uw spaargeld beschikken. Als u het gemak van Internetbankieren waardeert, een zeer aantrekkelijke rente wilt ontvangen én toch altijd over uw spaargeld wilt beschikken, is Boram Internetsparen de meest geschikte spaarvorm voor u.

Extra hoge rente

U ontvangt op uw Internetspaarrekening een zeer aantrekkelijke rente van 4,1% over het gehele tegoed. Omdat u al uw spaarzaken via de computer regelt, blijven de kosten voor de Borambank laag.

GIN Bank 'Europa spaarrekening'

Met bonus voor standvastige spaarders

De Gin Bank Europa spaarrekening combineert flexibiliteit met een hoge rentevergoeding. U kunt dagelijks over uw spaarsaldo beschikken zonder boeterente te hoeven betalen. En als u uw spaarsaldo langer op de rekening laat staan, ontvangt u een zeer aantrekkelijke bonusrente.

Met de Gin Bank Europa spaarrekening spaart u optimaal. De eerste inleg is minimaal € 5.000,-.

Bovenop de basisrente van 3,5% ontvangt u een aantrekkelijke bonusrente van 0,75% over het spaartegoed dat gedurende het gehele kalenderjaar op de rekening heeft gestaan, mits het spaartegoed minimaal € 5.000,- is. De rente verrekeningsdatum is 31 december. Neemt u in een bepaald jaar een bedrag op dan vervalt de bonusrente in dat jaar over het gehele bedrag.

De Hendriekxes hebben op 1 januari 2010 een bedrag van € 20.000,- nodig.

- 2p **12** Bereken welk bedrag zij op 1 januari 2004 minimaal op de 'Europa spaarrekening' bij de Gin Bank moeten storten om op 1 januari 2010 over een bedrag van € 20.000,- te kunnen beschikken.

De Hendriekxes besluiten om jaarlijks op 1 januari € 5.000,- te storten op één van bovengenoemde spaarrekeningen. De eerste storting vindt plaats op 1 januari 2004. Omdat ze op 1 januari 2010 de bovengenoemde € 20.000,- nodig hebben, zullen ze op die datum in plaats van het gespaarde bedrag van € 5.000,- te storten, een bedrag van € 15.000,- van de spaarrekening opnemen.

- 4p **13** Bereken bij deze stortingen en opname voor beide spaarvormen het spaarsaldo op 31 december 2010 (*zie formuleblad*).

Opgave 4

De industriële onderneming Fador N.V. is producent van de producten X-fire en Y-fire. In de begroting van 2002 zijn onder meer de volgende gegevens opgenomen:

• indirecte kosten:

de totale indirecte kosten van beide producten bedragen € 2.400.000,-

• directe kosten:

de directe kosten voor de producten	X-fire	Y-fire
directe grondstofkosten:	€ 400.000,-	€ 600.000,-
directe loonkosten:	€ 1.200.000,-	€ 800.000,-

De indirecte kosten worden in de kostprijs van het product opgenomen door de totale directe kosten te verhogen met een opslag voor indirecte kosten. Deze opslag wordt berekend door de indirecte kosten uit te drukken in een percentage van de totale directe kosten.

Voor 2002 geldt voor het product X-fire een marktprijs van € 78,54 inclusief 19% BTW. De hoogte van deze prijs is niet door Fador N.V. te beïnvloeden. De directie van Fador N.V. vraagt zich af of in 2002 op het product X-fire een nettowinst van tenminste 20% van de verkoopprijs exclusief BTW behaald kan worden.

In 2002 bedragen voor product X-fire de directe grondstofkosten € 8,- en de directe loonkosten € 22,- per product.

- ^{1p} **14** Waarom moet men bij Fador N.V. onderscheid maken in directe en indirecte kosten?
- ^{2p} **15** Bereken het opslagpercentage dat voor de toerekening van de indirecte kosten aan de producten, in 2002 gebruikt zal worden.
- ^{3p} **16** Laat met behulp van een berekening zien of Fador N.V. in 2002 op het product X-fire nog een nettowinst van tenminste 20% van de verkoopprijs exclusief BTW kan behalen.

Opgave 5

Bij deze opgave horen vier informatiebronnen, de informatiebronnen 4 tot en met 7. Informatiebron 4 geeft een profielschets van Nedcon N.V. Informatiebron 5 laat een gedeelte van het risicoprofiel van Nedcon N.V. zien. Informatiebron 6 vermeldt een aantal kerngegevens van Nedcon N.V. over 1999 en 2000. In informatiebron 7 staat de balans van Nedcon N.V. per 31 december 1999 en per 31 december 2000 met een korte toelichting.

In deze opgave blijft de BTW buiten beschouwing.

Aline Donkman is een particulier belegger. Zij stort maandelijks een vast bedrag op een beleggingsrekening waarop een rente vergoed wordt van 3,8% per jaar. Aankoop en verkoop van aandelen geschieden via deze beleggingsrekening. Aline wenst uitsluitend aandelen van ondernemingen te kopen indien deze aan de volgende twee eisen voldoen:

a De continuïteit van de onderneming moet min of meer gewaarborgd zijn. Volgens Aline wordt ten aanzien hiervan voldoende zekerheid geboden als de onderneming de risico's bewust probeert te beperken.

b Het verwachte rendement op het aandeel dient voor haar voldoende te zijn. Bij de beoordeling daarvan let Aline niet alleen op het rendementspercentage op het aandeel van het afgelopen boekjaar maar ook op de ontwikkeling van de onderneming in de afgelopen jaren. Ze gaat ervan uit dat behaalde resultaten uit het verleden in de nabije toekomst gerealiseerd kunnen worden.

In verband met de uitbreiding van haar aandelenportefeuille heeft een zakenvriend van Aline haar gewezen op de aandelen van Nedcon N.V. Voor de beoordeling van deze onderneming heeft zij het jaarverslag 2000 van deze onderneming opgevraagd en gekregen. Volgens het jaarverslag is Nedcon N.V. sinds 1990 op de beurs genoteerd.

2p **17** Noem twee mogelijke voordelen voor Nedcon N.V. van beursnotering.

In informatiebron 4 staat dat de strategie van Nedcon N.V. gericht is op gecontroleerde (geografische) expansie.

1p **18** Welke economische redenen kan Nedcon N.V. hebben om te streven naar een gecontroleerde expansie? Motiveer het antwoord.

1p **19** Welke zinsnede uit informatiebron 4 duidt erop dat Nedcon N.V. in 2002 geen negatief bezettingsresultaat heeft behaald?

Uit informatiebron 5 blijkt dat Nedcon N.V. het just-in-time principe toepast.

2p **20** Welke invloed heeft het just-in-time principe op de omvang van de economische voorraad van de grond- en hulpstoffen van Nedcon N.V.? Verklaar het antwoord.

2p **21** Welke marketingstrategie past Nedcon N.V. toe volgens informatiebron 5? Motiveer het antwoord.

Uit informatiebron 5 blijkt dat Nedcon N.V. naast het financiële risico ook het bedrijfsrisico probeert te beperken.

2p **22** Noem twee manieren waarop Nedcon N.V. het bedrijfsrisico probeert te beperken.

2p **23** Bereken met behulp van informatiebron 6 het rendement op een aandeel Nedcon in 2000 (*zie formuleblad*).

3p **24** Is in 2000 de gewenste omzetgroei van 10% ten opzichte van 1999 door Nedcon N.V. behaald? Motiveer het antwoord met behulp van een berekening.

1p **25** Laat door middel van een berekening zien dat Nedcon N.V. zijn voornemen om 30% tot 40% van de nettowinst aan de aandeelhouders uit te keren, in 2000 heeft gerealiseerd.

2p **26** Is het solvabiliteitspercentage van Nedcon N.V. in 2000 gestegen of gedaald ten opzichte van 1999? Motiveer het antwoord met behulp van een berekening (*zie formuleblad*).

2p **27** Bereken met hoeveel procent de rentabiliteit van het gemiddeld geïnvesteerde eigen vermogen (REV) in 2000 is veranderd ten opzichte van de REV van 1999 (*zie formuleblad*).

Aan de hand van de antwoorden op bovenstaande vragen wil Aline vaststellen of zij aandelen van Nedcon N.V. in haar portefeuille moet opnemen of niet.

- 4p **28** Geef Aline vier steekhoudende argumenten die de aankoop van aandelen Nedcon N.V. voor haar rechtvaardigen. Motiveer het antwoord aan de hand van de door Aline gestelde twee eisen voor aankoop van aandelen.

Opgave 6

In deze opgave blijft de BTW buiten beschouwing.

Groothandelaar Kleur heeft zich gespecialiseerd in de verkoop van grondstoffen voor likeuren. Kleur levert de goederen uitsluitend op bestelling. Nadat de bestelling door de groothandel is ontvangen, worden de goederen ingekocht.

Van deze groothandel is over 2002 het volgende bekend:

voorcalculatie

inkoopprijs per kilo	€	4,-
inkoopkosten per kilo	€	0,10
overheadkosten per kilo	€	0,40
verkoop en inkoop		50.000 kilo

nacalculatie

totale inkoopwaarde	€	210.000,-
totale overheadkosten	€	40.000,-
verkoop en inkoop		50.000 kilo

Verder is gegeven dat het gerealiseerde verkoopresultaat € 275.000,- voordelig is.

- 2p **29** Bereken de gemiddelde verkoopprijs per kilo die Groothandelaar Kleur in 2002 in rekening gebracht heeft.
- 2p **30** Bereken het in 2002 gerealiseerde bedrijfsresultaat van Groothandelaar Kleur met behulp van het verkoopresultaat, het resultaat op de inkopen en het resultaat op de overheadkosten.

Opgave 7

N.V. Baksteen heeft op 31 december 2001 een maatschappelijk aandelenkapitaal dat bestaat uit 4.000.000 aandelen waarvan er 1.500.000 nog niet geplaatst zijn. De nominale waarde van elk aandeel bedraagt € 5,-.

De geplaatste aandelen hebben een agioreserve opgeleverd van € 4.375.000,-. De overige reserves bedragen op 31 december 2001 € 7.765.000,-. De winst over 2001 bedroeg € 6.500.000,-.

Uit de winst over 2001 ontvangen de aandeelhouders 12% stockdividend en 8% cashdividend. Het dividend over 2001 is in mei 2002, onder inhouding van 25% dividendbelasting, via de bank uitgekeerd. Naast het dividend is van de winst over 2001 in mei 2002 nog € 2.700.000,- uitgekeerd aan derden.

- 2p **31** Bereken het bedrag dat de bank namens N.V. Baksteen in mei 2002 aan cashdividend heeft uitbetaald aan de aandeelhouders.

Nadat in mei 2002 het totale stockdividend aan de aandeelhouders is uitgekeerd, wordt op 15 oktober 2002 de helft van de op dat moment nog niet geplaatste aandelen in omloop gebracht tegen een koers van € 9,10. De intrinsieke waarde van het aandeel is op dat moment € 10,60.

- 2p **32** Bereken het bedrag waarmee de agioreserve in oktober 2002 veranderd is door de emissie van de nieuwe aandelen.

Einde